

**ПРОБЛЕМА САМОРЕГУЛЯЦІЇ ВЧИТЕЛЯ
В КОМУНІКАЦІЇ У ПРОЦЕСІ
МОВЛЕННЄВО-ПЕДАГОГІЧНОГО
СПІЛКУВАННЯ**

*Тетяна Кириченко
(Переяслав-Хмельницький)*

Саморегуляція виступає провідним і визначальним психічним процесом життєдіяльності особистості. Процес саморегуляції розглядається в різних психологічних дисциплінах і наукових школах як цілеспрямована активність людини у багатомірній системі людина-світ.

Саморегуляція в комунікації виступає індикатором успішності діяльності, засобом саморозвитку, самореалізації особистості. Попри незначний інтерес науковців до проблеми саморегуляції особистості в комунікації, її значення та вплив на сферу мовленнєвого спілкування в реальному житті людини залишається достатньо високим. Поза увагою науковців залишаються і проблеми прояву саморегуляції вчителя в комунікації.

Однією з найважливіших професійних якостей сучасного вчителя є високий рівень розвитку саморегуляції в комунікації. Ця характеристика особистості визначає життєвий шлях і діяльність педагога й знаходить свій вияв у міжособистісній взаємодії і, в першу чергу, в мовленнєвому спілкуванні з учнями. Педагогічне спілкування є різновидом професійно-мовленнєвого спілкування, через яке здійснюється соціально-психологічна взаємодія її суб'єктів і реалізується «операційним» механізмом діяльності тобто мовним засобом. Його характерною особливістю є діалогічність, як комунікативна взаємодія вчителя з учнями у навчально-виховному процесі.

Вважаємо, що зрілі форми саморегуляції вчителя в комунікації можливі лише у випадку, коли не тільки його зовнішнє мовлення, а й внутрішнє мовлення є діалогічним. Адже вчителю необхідно бути здатним почути не тільки іншу людину, але й власні внутрішні інтенції. Тому основним ресурсом саморегуляції вчителя в комунікації є внутрішній діалог – характеристика внутрішньої смислової активності особистості в ситуації блокування і фрустрації власних внутрішньо мовленнєвих задумів.

Учитель в процесі педагогічно-мовленнєвого спілкування виступає комунікативною особистістю, яка реалізує себе у комунікації, вибирає та застосовує ту або іншу стратегію спілкування.

Саморегуляція вчителя в комунікації спонукається внутрішніми і зовнішніми

**THE PROBLEM OF TEACHER'S
SELF-REGULATION IN COMMUNICATION
DURING VERBAL PEDAGOGICAL
INTERACTION**

*Tetiana Kyrychenko
(Pereyaslav-Khmelnytskyi)*

Self-regulation acts as a leading and determining mental process of the person's life. The process of self-regulation is examined in a variety of psychological disciplines and scientific schools as a deliberate human activity in the multidimensional system of human-world.

Self-regulation in communication acts as an indicator of successful activity, a means of self-development, and self-fulfilment of a personality. Despite little interest of scholars to the problem of self-regulation of a personality in communication, its importance and impact on the field of verbal interaction in real life remains quite high. Scientists do not pay enough attention to the problem of self-regulation of a teacher in communication.

One of the most important professional qualities of a modern teacher is a high level of self-regulation in communication. This characteristic defines the life and activity of a teacher and finds its expression in the interpersonal intercourse and above all in the verbal communication with students. Pedagogical communication is a kind of professional verbal interaction, through which social and psychological cooperation of its subjects is carried out and realized by the «operational» mechanism, that is by language means. Its characteristic feature is dialogueness as a communicative interaction of a teacher with students in the educational process.

We believe that the mature forms of teacher's self-regulation in communication are possible when not only the external speech but also the inner speech is dialogic. The teacher must be able to hear not only the other person, but also their own internal intention. Therefore, the main resource of teacher's self-regulation in communication is an internal dialogue – the characteristic of internal semantic activity of the individual in a situation of blockage and frustration of their own internal verbal intentions.

The teacher in the process of pedagogical verbal interaction acts as a communicative personality who fulfils himself in communication, selects and uses any given communication strategy.

Teacher's self-regulation in communication is induced by internal and external factors that allow to affect their own communicative activity and behavior. With its help the teacher maintains a stable level of communicative activity, regardless of the variability of mental states. A powerful external

факторами, що дозволяє впливати на власну комунікативну діяльність і поведінку. За її допомогою вчитель підтримує стабільний рівень комунікативної активності незалежно від мінливості психічних станів. Потужним зовнішнім фактором розвитку саморегуляції вчителя в комунікації є професійна педагогічно-мовленнева діяльність, взаємодія педагога з учнями, що визначає особливості мовленнєвого спілкування. Внутрішнім фактором саморегуляції вчителя в комунікації є усвідомлення ним власної суб'єктності, внутрішньої смислової активності, здатність мобілізувати мотиваційні, інтенційні, когнітивні, граматичні ресурси мовлення та свідомо ставити мету.

factor in the development of teacher's self-regulation in communication is the professional pedagogical and verbal activity, teacher's interaction with students that determines the peculiarities of verbal communication. The internal factor of teacher's self-regulation in communication is understanding of his own subjectivity, internal semantic activity, ability to mobilize motivational, intentional, cognitive, and grammatical resources as well as to set a goal consciously.